

нальному чорнилопишучому 50 мм/сек.

у білих щурів за методом 10%-ного розчину хлористого включаючи електрокардіограф, щі та ІІ латентного періоду дії хлористого кальцію

х і значної кількості піддос-
100% випадків розвивалась зменшення частоти ІІ виник-
протягом одного, двох і п'яти білих щурів 4, 10, 13, 14, 15

серії тварин ($25 \pm 3,16$ сек);
сек (13 серія), досягаючи

у рівні 8 \pm 3,17 сек.
швидкості тварин, яким вводили

Мак - 12-21 на фібриляцію

Загальна тривалість діяльності серця в сек

M+m	p
125 \pm 31,4	-
05 91 \pm 31,7	<0,5
01 66 \pm 3,6	<0,25
25 213 \pm 85,2	<0,5
5 203 \pm 42,1	<0,25
01 140 \pm 55,8	>0,5
05 93 \pm 22,2	>0,5
05 118 \pm 31,0	>0,5
25 131 \pm 38,7	>0,5
25 600 \pm 207,1	<0,1
05 920 \pm 342,5	<0,05
01 88 \pm 13,4	<0,5
25 176 \pm 42,6	<0,5
05 254 \pm 80,3	<0,25
01 184 \pm 23,9	<0,25
110 \pm 22,8	>0,5
02 183 \pm 55,6	<0,5
01 142 \pm 93,6	>0,5
114 \pm 19,9	>0,5
02 90 \pm 20,0	<0,5
01 76 \pm 3,8	<0,25

нький ритм, як правило, не я, частота яких поступово введення хлористого кальцію тварин була значно, яким вводили на протязі ле у щурів, яким вводили меншо, ніж у контрольних

Обговорення результатів дослідження

Проведені досліди показують, що ДТ і МК виразно впливають на діяльність серця при експериментальній фібриляції його шлуночків. На це вказують зміни тривалості латентного періоду фібриляції, частоти виникнення і тривалості ІІ, а також ЗТД у білих щурів, яким перед введенням хлористого кальцію на протязі одного - п'яти днів вводили в шлунок ДТ або МК. Результати дослідів дають підстави вважати, що здатність ДТ і МК викликати всі згадані зміни в діяльності серця зумовлена їх безпосереднім впливом на міокард, а не рівнем антиреоїдної активності, яка, як відомо [3, 6, 7, 8], дуже висока у МК і низька у ДТ. На міокард ці речовини, очевидно, діють неоднаково: так, великі дози ДТ (100 мг/кг) не змінюють частоти виникнення експериментальної фібриляції, але збільшують латентний період фібриляції і ЗТД; такі ж дози МК, навпаки, зменшують частоту виникнення фібриляції, латентний період ІІ за ЗТД, що дає підстави вважати вплив ДТ на міокард менш токсичним, ніж вплив МК.

Висновки

1. Введення в шлунок білим щурам 20 і 100 мг/кг дійодтирозину або 25 і 100 мг/кг мерказолілу зменшує частоту виникнення смертельної фібриляції шлуночків серця, викликаної внутрівінним введенням хлористого кальцію.

2. Після введення білим щурам дійодтирозину і мерказолілу змінювалась тривалість експериментальної фібриляції шлуночків серця і латентного періоду ІІ.

3. Введення білим щурам великими дозами дійодтирозину збільшувало загальну тривалість серцевої діяльності від моменту введення хлористого кальцію.

Література

- Баранов В. Г., Драчинская Е. В., Давидовский Н. М. — Вестник хирургии, 1956, 12, 86.
- Баранов В. Г., Благосклонная Я. В., Николаенко Н. Ф., Степанов Г. С. — Терапевт. архив, 1964, 36, 2, 110.
- Кабак Я. М., Симон И. Б., Коникова А. С. — ДАН СССР, 1954, 94, 6, 1193.
- Клячко В. Р., Славина Л. С., Вольнова М. К. — Пробл. эндокринол., 1967, 3, 56.
- Сахарчук И. И. — Врач. дело, 1959, 7, 753.
- Симон И. Б., Ковтуновская Я. Левшина И. И. — В кн.: Тиоловые соединения в медицине, К., 1959, 193.
- Шерешевский Н. А. — Клин. эндокринол., М., 1957.
- Шерешевский Н. А. — Тиреотоксикозы, М., 1962.
- Malipow M., Battle F., Malamud B. — Circulation Res., 1953, 1, 554.

Надійшла до редакції
10.XI 1971 р.

УДК 591.147.6

ВПЛИВ АДРЕНАЛІНУ НА АКТИВНІСТЬ ДЕПОЛІМЕРАЗ НУКЛЕЇНОВИХ КИСЛОТ ОКРЕМІХ ДІЛЯНКАХ ГОЛОВНОГО МОЗКУ АДРЕНАЛЕКТОМОВАНИХ КРОЛИКІВ

А. Г. Хмелько

Лабораторія нейроендокринології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР,
Київ

Наши раніше проведені дослідження [5-8] показали, що сумарний вміст РНК і кількість ДНК в окремих ділянках центральної нервової системи залежать від функціонального стану надниркових залоз. Встановлено, що найбільш чутливою до гормональних зрушень стероїдів в організмі є гіпоталамічна область. Водночас слід відзначити, що в усіх досліджуваних ділянках центральної нервової системи (сіра, біла речовина, мозочок, гіпокамп) спостерігались коливання сумарного вмісту нуклеїнових кислот, які залежать від рівня гормонів надниркових залоз в організмі. Одер-

жані дані послужили підставою для вивчення активності ферментів перетворення нуклеїнових кислот у центральній нервовій системі.

Відомо, що деполімерази беруть участь у гідролізі полінуклеотидів. Гідроліз їх супроводжується розривом складних ефірних зв'язків, які йдуть від залишків фосфорної кислоти до спиртових груп пентози. Рибонуклеазна активність виявлена в цілому ряді тканин і органів тварин [1, 2].

Ми вивчали так звані кислі деполімерази мозку — рибонуклеазу і дезоксирибонуклеазу, які проявляють свою активність у кислому середовищі, при pH 5,6—5,2 відповідно.

Підставою для вивчення цих ферментів послужили дослідження, які показали, що активність рибонуклеази і дезоксирибонуклеази в мозку при pH у кислій зоні у кілька разів вища, ніж у лужній [1].

Методика досліджень

Досліди провадились на кроликах вагою 2,0—2,5 кг. Одна група тварин служила контролем, друга зазнала адреналектомії, третя — адреналектомії та введення адреналіну. Адреналін вводили на десятий день після видалення надниркових залоз.

Активність рибонуклеази і дезоксирибонуклеази визначали у кроликів через десять днів після адреналектомії і в третій серії — у адреналектомованих кроликів через 1 год після внутрівенного введення адреналіну в дозі 0,02 мл/кг. Активність ферментів визначали в сірій і білій речовині головного мозку, гіпоталамічній ділянці, гіпокампі і мозочку. Для порівняння з іншими тканинами активність деполімераз досліджували і в екстрактах печінки піддослідних тварин. Про активність ферментів судили за оптичною щільністю продуктів розпаду відповідних субстратів при використанні осаджувачів — хлорнокислого барію в етиловому спирті (для рибонуклеази [10]) і хлорної кислоти (для дезоксирибонуклеази [9]).

Оптичну щільність визначали на спектрофотометрі СФ-4А при довжині хвиль 270 і 290 мкм [4]. Визначення продуктів розпаду проводилось за фосфорними залишками після перерахування із застосуванням коефіцієнта для фосфору.

Суміш для визначення активності ферментів складалась: для рибонуклеази — з 1 мл 0,1 М ацетатного буфера, pH 5,6; 0,5 субстрату (0,2%-ного розчин лондонського препарату РНК фірми Лоусон Кемікал) і 1 мл екстракту тканини; для дезоксирибонуклеази — з 1 мл 0,1 М ацетатного буфера, pH 5,2; 0,5 мл субстрату (0,2%-ного розчину препарату високополімерної ДНК фірми Ренал) і 1 мл тканинного екстракту. Досліджувані суміші ставили на 2 год в термостат при температурі 37° С, після чого призначали ферментативну реакцію додаванням осаджувачів. При визначенні активності ДНКази до суміші додавали 1,0 мл 12%-ного розчину хлорної кислоти. При визначенні активності РНКази брали 1 мл досліджуваної суміші, вливали в 5 мл охолодженого розчину осаджувача (5 мл 83,5%-ного Ba (ClO₄)₂ і 10 мл ізоцапропанолу, доведених до 100 мл етанолом). Контролем завжди були ті самі ферментні суміші без попередньої інкубації.

Активність ферментів виражали за фосфором після перерахунку із застосуванням коефіцієнта Спіріна [4] в мг/мг білка тканини. Білок визначали мікрометодом Лоурі з співавторами [11]. У таблицях наведені дані, одержані при визначені оптичної щільноти. Весь цифровий матеріал оброблений статистично за методом Манцевичоте-Ерінгене [3].

Результати досліджень

Середні дані по вивченню деполімераз у мозку і печінці кроликів у нормі, при адреналектомії та при введенні адреналіну на фоні адреналектомії наведені в табл. 1. У зведеній табл. 2 представлені середні дані по визначеню вмісту білка в нормі, при адреналектомії і після введення адреналіну.

Як видно з табл. 1, активність РНКази в нормі у два — півтора рази більше активності ДНКази в тканинах мозку і печінки. У печінці активність полімераз значно нижча в порівнянні з тканиною мозку. У мозку активність ферментів не в усіх тканинах однаакова, хоч рівень активності, в основному, ідентичний. Найвища активність виявлена в гіпоталамічній області: РНКаза — 66,13 мг РНК/мг білка і ДНКаза — 26,00 мг ДНК/мг білка. Активність у сірій речовині кори головного мозку, гіпокампі і мозочку однотипна і коливається в межах 66—61 мг РНК/мг білка РНКази та 27—36 мг ДНК/мг білка для ДНКази.

Визначення білка (табл. 2) показало, що в нормі в досліджуваних тканинах мозку вміст білка коливався від 31,18 мг білка/г тканини до 24,96 мг білка/г тканини.

У адреналектомованих кроликів виявлені зміни активності деполімераз мозку і печінки. Нашими дослідженнями встановлено зниження активності ДНКази в гіпоталамічній області, гіпокампі і білій речовині головного мозку. У печінці в цей час спостерігалось підвищення активності як РНКази, так і ДНКази. Паралельне визначення вмісту білка в досліджуваних тканинах показало, що в печінці він збільшився,

Активність деполімераз (РНКаз і ДНКаз в мг Р/мг білка тканини) мозку (сіра, біла речовина, гіпоталамічна область, гіпокамп, мозочок) і печінки кроликів у нормі, після адреналектомії і введення адреналіну

Сіра речовина	Біла речовина	Гіпоталамічна область	Гіпокамп	Мозочок	Печінка
---------------	---------------	-----------------------	----------	---------	---------

ї ферментів перетворення полінуклеотидів. Гідроліз їх кінців від залишків фосфорної кислоти залежить від активності виявленої в рибонуклеазу і дезоксирибонуклеази, при pH 5,6—5,2.

Команди дослідження, які показали, що в мозку при pH у кислій

Одна група тварин служила підкормкою для птиць, інша — для кроликів. Активність рибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці. Активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

СФ-4А при довжині хвиль 329 нм в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів. Активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці. Активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

Перерахунку із застосуванням нормалізації в мозку птиць було вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

Активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

У два рази більше активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

В досліджуваних тканинах активність дезоксирибонуклеази в мозку птиць була вищою, ніж у кроликів, але нижчою, ніж у печінці.

Активність дезоксирибонуклеази в мозку (спа, біла речовина, гіпоталамічна область, гілокамп, мозочок) і печінки кроликів у нормі, після адреналектомії і введення адреналіну

Спa речовина	Біла речовина		Гіпоталамічна область		Мозочок		Печінка	
	РНКаза	ДНКаза	РНКаза	ДНКаза	РНКаза	ДНКаза	РНКаза	ДНКаза
Норма								
n	16	14	15	14	14	13	16	13
M	63,06	32,95	56,46	26,00	66,13	31,33	61,33	27,95
$\pm m$	5,76	1,60	3,28	2,34	5,08	2,21	3,01	3,43
p	>0,1	>0,1	<0,01	>0,1	<0,01	>0,1	>0,1	<0,1
Адреналектомія (10 днів)								
n	11	10	11	10	9	10	9	11
M	64,85	35,59	53,48	18,41	63,55	19,84	65,19	23,24
$\pm m$	4,70	5,55	4,88	2,32	4,78	3,23	4,81	3,58
p	>0,1	>0,1	<0,01	>0,1	<0,01	>0,1	<0,01	>0,1
Введення адреналіну адреналектомованим кроликам								
n	10	8	9	11	9	10	8	9
M	10,11	46,75	8,47	17,72	9,09	20,99	8,63	27,17
$\pm m$	2,36	5,87	1,66	2,43	1,98	2,70	1,53	2,22
p	<0,001	0,01	0,001	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

а у сірій речовині головного мозку дещо зменшився. В інших тканинах мозку коливання у вмісті білка і активності деполімераз залишились у межах норми.

Через 1 год після введення в організм кролика адреналіну спостерігалось різке зниження активності РНКази в усіх досліджуваних тканинах мозку і печінки.

Таблиця 2

Вміст білка в мг/г тканини в мозку (сіра, біла речовина, гіпоталамічна область, гіпокамп, мозочок) і печінці у нормальніх, адреналектомованих кроликів і після введення адреналіну в дозі 0,02 мл/кг

	Сіра речовина	Біла речовина	Гіпоталамічна область	Гіпокамп	Мозочок	Печінка
Норма						
<i>n</i>	13	14	12	15	13	16
<i>M</i>	31,16	26,60	26,08	30,83	24,96	72,40
$\pm m$	1,06	1,15	2,03	1,36	0,69	3,34
Адреналектомія (10 днів)						
<i>n</i>	12	11	10	11	11	11
<i>M</i>	25,43	23,43	27,00	27,22	24,73	87,09
$\pm m$	1,69	0,93	2,01	1,70	0,89	8,25
<i>p</i>	<0,001	>0,01	>0,01	>0,01	>0,01	>0,01
Введення адреналіну адреналектомованим кроликам						
<i>n</i>	11	11	11	11	11	11
<i>M</i>	39,72	34,45	34,45	40,12	38,18	93,72
$\pm m$	4,73	2,32	2,29	2,39	1,37	2,64
<i>p</i>	>0,01	<0,001	<0,01	<0,01	<0,001	<0,001

Активність ДНКази знизилась у гіпоталамічній області, гіпокампі, мозочку і білій речовині головного мозку. У сірій речовині відзначалось підвищення активності цього ферменту.

Аналіз наших даних показав, що введення адреналіну супроводжується збільшенням вмісту білка, можливо відносного характеру, в усіх досліджуваних тканинах мозку і печінки.

Одержаній матеріал свідчить про те, що гормони надніркових залоз беруть участь в активації деполімераз.

Порівняння раніше одержаних нами результатів дослідження ролі надніркових залоз у регуляції сумарного вмісту РНК і кількості ДНК в цих же тканинах з активністю деполімераз в умовах певної функціональної активності надніркових залоз не зводиться тільки до регуляції активності деполімераз, а має ще й інші точки прикладання в механізмі регуляції нуклеїнового обміну.

Наведені дані вказують на глибоку патологію, що розвивається при дисфункції надніркових залоз в організмі, і дозволяють пов'язувати раніше виявлені зміни у вмісті сумарної РНК та кількості ДНК при наднірковій недостатності з пригніченням активності деполімераз у досліджуваних тканинах центральної нервової системи і в печінці.

Висновки

1. Ферменти нуклеїнового обміну РНКаза і ДНКаза окремих тканей головного мозку (сіра, біла речовина головного мозку, гіпоталамічна область, гіпокамп, мозочок) і печінки чутливі до змін рівня гормонів надніркових залоз в організмі кроликів.

2. Видалення надніркових залоз приводить до зниження каталітичної активності ДНКази в білій речовині головного мозку, гіпоталамічній області і гіпокампі; в печінці активність деполімераз підвищується.

3. Введення адреналіну адреналектомованим кроликам різко знижує активність РНКаз в усіх досліджуваних тканинах мозку і печінки. Активність ДНКаз знижується в усіх тканинах крім сірої речовини головного мозку і печінки, де спостерігається підвищення активності ферменту.

1. Бабій Т. П., Сквицький М. С. —
2. Епштейн С. Ф. —
3. Манцевичуте-Эрман С. Ф. —
4. Спирин А. С. —
5. Хмелько А. Г. —
6. Хмелько А. Г. —
7. Хмелько А. Г. —
8. Хмелько А. Г. —
9. De Duve C., Pramanik F. — Biochem. 1962, 10, 265.
10. Fiers W., Stockx J. —
11. Lowry O., Rosen 193, 265.

НА ОКИСНЕ У ДЕЯКИХ ВІД

Лабораторія обміну речо

Літературні дані вказують на вплив гідрокортизону на головному мозку, які можуть підтверджувати наші даними [2, 5], зокрема про дію стероїдних гормонів у реєстрації змін в активності оксидоредуктаз, дезамінування амінокислот, десмалінування по вивченням дії на перетворення біогенних амінів, а також підвищення стероїдів в центральній нервовій системі.

Ми досліджували відповідно в білій, сірій речовині півку, а також печінці кроликів.

Досліди проведено в лабораторії обміну речовин на Моноаміноксидазу з інкубацією одного з субстратів 10%-ним гомогенатом мозку (1 мл) у кисневій атмосфері при 37°C протягом 10 хв. Після закінчення інкубації вимірювали концентрацію моноаміноксидази за методом Конвея з кислотою [1].

Було досліджено вплив гідрокортизону на моноаміноксидазу з розрахунком 5 мг/кг. Активність моноаміноксидази в мозку залежить від концентрації гідрокортизону. Вивчали дію 10 мг на протязі 10 хв. В дослідах використовували центральні нервові системи, які були оброблені с

Результа

Активність ферменту через 3–6 год після введення гідрокортизону в дозі 5 мг/кг залежить від концентрації гідрокортизону. Активність моноаміноксидази залежить від концентрації гідрокортизону. Вивчали дію 10 мг на протязі 10 хв. В дослідах використовували центральні нервові системи, які були оброблені с

інших тканинах мозку коли-
сь у межах норми.
еналіну спостерігалось різке
пінна мозку і печінки.

Таблиця 2
на, гіпоталамічна область,
ектомованих кроликів
2 мл/кг

Мозочок	Печінка
13	16
24,96	72,40
0,69	3,34

11	11
24,73	87,09
0,89	8,25
>0,01	>0,01

кроликам

11	11
38,18	93,72
1,37	2,64
<0,001	<0,001

сті, гіпокампі, мозочку і
після підвищення активності
нагодується збіль-
шування супроводжується дослідженнях
тканинах надниркових залоз беруть

здіння ролі надниркових
ІК в цих же тканинах з
активністі надниркових
з, а має їй інші точки
звивається при дисфункції
раніше виявлені зміни у
недостатності з пригнічен-
центальної первової системи

окремих тканин головного
область, гіпокампі, мозо-
чку залоз в організмі кро-
ля катаїтичної активності
області і гіпокампі; в пе-

різко знижує активність
ДНКаз знижується
печінки, де спостерігається

- Бабій Т. П., Сквирська Є. В.—Укр. біохім. журн., 1962, XXXIV, 6.
- Ештейн С. Ф.—Укр. біохім. журн., 1964, XXXVI, 6.
- Манцевичуте-Еринген Е.—Експер. терап. и патол., 1964, 4.
- Спирин А. С.—Біохімія, 1958, 23, 656.
- Хмелько А. Г.—Фізіол. журн. АН УРСР, 1969, 5.
- Хмелько А. Г.—Фізіол. журн. АН УРСР, 1970, 3.
- Хмелько А. Г.—Фізіол. журн. АН УРСР, 1971, 2.
- Хмелько А. Г.—Фізіол. журн. АН УРСР, 1971, 5.
- De Duve C., Pressman B., Gianetto R., Wattiaux R., Appelman F.—Biochem. J., 1955, 60, 604.
- Fiers W., Stockx J.—Naturwissenschaften, 1957, 44, 115.
- Lowry O., Rosenbrough N., Farr A., Randall R.—Biol. chem., 1951, 193, 265.

Література

Надійшла до редакції
31.I 1972 р.

УДК 612.8.015:615.361.45—092

ВПЛИВ ГІДРОКОРТИЗОНУ НА ОКИСНЕ ДЕЗАМИНУВАННЯ БІОГЕННИХ АМІНІВ У ДЕЯКИХ ВІДДІЛАХ МОЗКУ ТА ПЕЧІНЦІ КРОЛИКІВ

О. М. Баликіна

Лабораторія обміну речовин Київського інституту ендокринології та обміну речовин

Літературні дані вказують на складність і різноманітність метаболічних ефектів у головному мозку, які виникають після введення кортикостероїдів [7, 16]. Деякі праці свідчать про вплив гормонів кори надниркових залоз на обмін біогенних амінів [2, 5], зокрема про дію стероїдних гормонів на окисне дезамінування. Проте про роль стероїдних гормонів у регуляції окисного дезамінування, одного з важливих шляхів перетворення біогенних амінів під впливом ферменту моноаміноксидази (моноамін-О₂-оксидоредуктаза, дезамінуча, КФ 1.4.3.4) свідчать лише окремі дані. Особливо мало досліджено по вивченю впливу гормонів кори надниркових залоз на окисне дезамінування в центральній нервовій системі [8].

Ми досліджували вплив гідрокортизону на моноаміноксидазну активність у білій, сірій речовині півкуль головного мозку, серединому, довгастому мозку, мозочку, а також печінці кроликів.

Методика дослідження

Досліди проведенні на 40 кроликах-самцях вагою 1800—2500 г. Моноаміноксидазну активність визначали за кількістю звільненого аміаку при інкубації одного з субстратів (тираміну, серотоніну, дофаміну—по 1 мг у пробі) з 10%-ним гомогенатом мозкової тканини (1 мл), К—Na фосфатним буфером, pH 7,4 (1 мл) у кисневій атмосфері з температурою 37°С протягом 60 хв в апараті Варбурга. Після закінчення інкубації білки осаджували 10%-пою трихлороцтовою кислотою, відокремлювали центрифугуванням і в надосадовій рідині визначали вміст аміаку за методом Конвея з дальшим йодометричним титруванням залишку сірчаної кислоти [1].

Було досліджено вплив одноразово введеного гідрокортизону. Гормон вводили з розрахунком 5 мг/кг. Активність ферменту визначали через 3—6 год після введення кортикостероїду. Вивчали також вплив бацитарозового введення гідрокортизону (щодня по 10 мг на протязі місяця). Контрольним тваринам вводили фізіологічний розчин. В дослідах використовувався препарат гідрокортизону фірми «Рікстар». Експериментальні дані оброблені статистично [6].

Результати дослідження та їх обговорення

Активність ферменту щодо дезамінування тираміну (табл. 1) збільшувалась через 3—6 год після введення гідрокортизону в порівнянні з активністю його в мозку контрольних тварин, особливо в серединому, довгастому мозку, а також мозочку. Моноаміноксидазна активність в усіх відділах мозку після тривалого введення гормона збільшувалась у порівнянні з активністю ферменту в мозку контрольних кроликів.